

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Środowiska

KSI.410.003.03.2017
P/17/049

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/049 - Lokalne formy ochrony przyrody ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Środowiska
Kontroler	1. Władysława Siekierska-Szarejko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/31/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Bodzentynie, ul. Suchedniowska 3, 26-010 Bodzentyn.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Piotr Skiba, Burmistrz Miasta i Gminy w Bodzentynie. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie² realizację w latach 2015–2017 (I półrocze) zadań w celu utrzymania istniejących na terenie gminy lokalnych form ochrony przyrody:

Urząd Miasta i Gminy Bodzentyn nie był przygotowany organizacyjnie do sprawowania nadzoru nad zespołem przyrodniczo-krajoznawczym, pomnikami przyrody i użytkami ekologicznymi ustanowionymi w latach 1986–2007. Żadnej z komórek organizacyjnych Urzędu ani żadnemu z pracowników nie przypisano zadań związanych z nadzorem nad lokalnymi formami ochrony przyrody. Od 2008 r. w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie opracowano gminnego programu ochrony środowiska, pomimo obowiązku wynikającego z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*³. W efekcie Rada Miasta i Gminy Bodzentyn nie była okresowo (co dwa lata) informowana o stanie środowiska i sposobie realizacji zadań w tym zakresie.

Wynikiem tych zaniedbań był brak podstawowej wiedzy dotyczącej faktycznej liczby pomników przyrody występujących na terenie gminy oraz stanu ekologicznego i zdrowotnego obiektów objętych ochroną prawną.

Lokalne formy ochrony przyrody, występujące na terenie gminy, nie były oznakowane lub były oznakowane w sposób nieprawidłowy.

Ponadto stwierdzono także nieprawidłowości polegające na:

- nieopracowaniu gminnej polityki rozwoju, dokumentu strategicznego określającego zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu m.in. zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy;
- nieaktualizowaniu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bodzentyn⁴ (dalej „Studium”), w zakresie zmian w stanie faktycznym i prawnym, form ochrony przyrody ustanowionych po 2000 r. oraz

¹ Na potrzeby kontroli przyjęto, że lokalne formy ochrony przyrody to: pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajoznawcze, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, ze zm.), zwanej dalej „uoop”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. z 2017 poz. 519, ze zm. Ustawa zwana dalej „POŚ”.

⁴ Uchwała Nr VIII/31/2000 Rady Miasta i Gminy Bodzentyn z dnia 27 października 2000 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bodzentyn.

niedokonywaniu wymaganych analiz i nieprzedstawianiu wyników radzie gminy w celu oceny aktualności tego dokumentu;

- podaniu, w sprawozdaniach SG-01 za 2015 r. i 2016 r., niezgodnie ze stanem faktycznym danych dotyczących liczby pomników przyrody występujących na terenie gminy;
- zaniechaniu przeprowadzania przeglądów i kontroli stanu lokalnych form ochrony przyrody;
- nieprzeprowadzaniu działań pielęgnacyjnych lokalnych form ochrony przyrody;
- niepodjęciu działań celem aktualizacji aktów prawa miejscowego ustanawiających lokalne formy ochrony przyrody.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawne, organizacyjne i finansowe warunki dla ochrony przyrody w formie pomników przyrody, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w obowiązujących regulaminach organizacyjnych Urzędu, żadnej komórce organizacyjnej nie przypisano realizacji zadań związanych z lokalnymi formami ochrony przyrody.

Obowiązków w ww. zakresie nie ujęto także w zakresach obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 5-69, 546-549)

Od 2008 r., tj. przez ostatnie 10 lat, w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie opracowano gminnego programu ochrony środowiska. Dysponowano jedynie nieaktualnym już Programem ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn, sporządzonym na lata 2004–2007 z perspektywą do 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 151-229, 381-402)

W latach 2015–2017 nie planowano oraz nie ponoszono wydatków na działania związane z ochroną lokalnych form przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 430-499)

Dane zawarte w sprawozdaniach SG-01 (statystyka gminy; leśnictwo i ochrona przyrody), przedłożonych przez Burmistrza Miasta i Gminy w Bodzentynie do GUS za 2015 r. i 2016 r., były niezgodne ze stanem faktycznym w zakresie liczby występujących na terenie gminy lokalnych formy ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 359-380)

Sprawozdania SG-01 za 2015 r. i 2016 r. zostały przekazane przez Burmistrza Miasta i Gminy w Bodzentynie odpowiednio: w dniu 17 maja 2016 r. i w dniu 14 marca 2017 r., tj. po terminie 22 lutego, określonym w rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie programów badań statystycznych statystyki publicznej⁵.

(dowód: akta kontroli str. 373-374)

W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn w sprawozdaniach SG-01 nie uwzględniono trzech pomników przyrody ujętych w rejestrze Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach (zwany dalej „nr RDOŚ”); a mianowicie: głazu narzutowego (nr RDOŚ 134), dwóch głazów narzutowych (nr RDOŚ 135) oraz źródła szczelinowego „Burzący stok” (nr RDOŚ 358).

Natomiast w rejestrach RDOŚ brak było dwóch użytków ekologicznych, istniejących na terenie Gminy Bodzentyn.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2015 (Dz. U. poz. 1330, ze zm.).
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2016 (Dz. U. poz. 1304, ze zm.).

Spośród 14 form ochrony przyrody (11 pomników przyrody, dwa użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy) ustanowionych na terenie gminy, dziewięć zostało utworzonych na podstawie zarządzeń albo rozporządzeń Wojewody Kieleckiego lub Świętokrzyskiego, a pięć na podstawie uchwał Rady Miasta i Gminy Bodzentyn⁶.

Dotychczas obowiązujące akty prawne tworzące lokalne formy ochrony przyrody, w dziewięciu przypadkach wskazują jako nadzorującego Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Kielcach, a więc organ administracji rządowej, nierealizujący zadań organu samorządu gminy w zakresie tych form przyrody. Ponadto z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko⁷, wojewódzki konserwator przyrody stał się regionalnym konserwatorem przyrody, będącym zastępcą rdoś. W pięciu przypadkach akty ustanawiające daną formę wskazywały jako nadzorującego Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn.

(dowód: akta kontroli str. 70-153, 390-391)

Z podmiotem zewnętrznym wskazanym w ww. aktach prawnych ustanawiających daną formę ochrony przyrody jako nadzorującym tę formę ochrony przyrody, nie zawierano żadnych dodatkowych porozumień lub umów na wykonywanie nadzoru lub ochrony.

Wszystkie lokalne formy ochrony przyrody (14) zlokalizowane w Gminie Bodzentyn położone były na terenie obszarów chronionych takich jak: Natura 2000, Świętokrzyski Obszar Chronionego Krajobrazu, Sieradowicki Park Krajobrazowy i jego otulina. W ww. rozporządzeniach i uchwałach, zarządzający tymi obszarami nie byli wskazani jako nadzorujący lokalne formy ochrony przyrody na tym terenie.

(dowód: akta kontroli str. 403-412)

Spośród 14 lokalnych formy ochrony przyrody występujących na terenie Gminy Bodzentyn, 10 położonych było na na gruntach prywatnych, a cztery na gruntach Skarbu Państwa.

W jednym przypadku, tj. użytku ekologicznego (zespół parkowy zadrzewienie powierzchniowe) – w uchwale Rady Gminy w Bodzentynie z dnia 22 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny niewłaściwie wskazano właściciela gruntu, tj. Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Suchedniów, podczas gdy zgodnie z ewidencją gruntów właścicielami działek, na których znajdował się użytek ekologiczny, były osoby fizyczne.

(dowód: akta kontroli str. 148, 403-429, 454-455)

W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie opracowano gminnej polityki rozwoju, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁸.

Dostępny był *Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn*, przyjęty uchwałą Nr VII/15/2004 Rady Miasta i Gminy Bodzentyn z dnia 12 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia *Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn*. Plan ten nie zawierał pełnych danych o istniejących formach ochrony przyrody. Nie został ujęty w nim zespół przyrodniczo-

⁶ Były to:

- zarządzenie Nr 26/86 Wojewody Kieleckiego z dnia 24 grudnia 1986 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody;
- zarządzenie Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody;
- rozporządzenie Nr 5/91 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 grudnia 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody;
- rozporządzenie Nr 8/93 Wojewody Kieleckiego z dnia 12 sierpnia 1993 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody;
- rozporządzenie Nr 17/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody;
- rozporządzenie Nr 14/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody;
- rozporządzenie Nr 18/2002 Woj. Święt. z dn. 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- uchwała nr VI/29/94 Rady Gminy w Bodzentynie z dnia 22 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny;
- uchwała nr II/12/94 Rady Gminy w Bodzentynie z dnia 8 kwietnia 1994 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny;
- uchwała Nr IX/38/2000 Rady Miejskiej w Bodzentynie z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody nieożywionej;
- uchwała Nr XI/33/2006 Rady Miejskiej w Bodzentynie z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.

⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.

⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1376, ze zm.

krajobrazowy i odsłonięcie geologiczne środkowo-dewońskich wapieni. Plan od dnia przyjęcia nie był aktualizowany, dane zawarte w nim nie były zgodne z aktualnymi danymi o lokalnych formach ochrony przyrody Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn. W *Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn* brak było pomników przyrody utworzonych po dacie jego przyjęcia, tj. klonu pospolitego i grupy drzew olsza czarna (nr RDOŚ 807 i nr RDOŚ 808). Ponadto nie dokonano korekty, wykazanej w nim, zlikwidowanej formy ochrony przyrody, tj. lipy drobnolistnej (nr RDOŚ 291), znajdującej się w tabeli nr 3 na str. 13 poz. 4. Jej ochrona została zniesiona na mocy § 1 pkt 67 rozporządzenia nr 36/2007 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie zniesienia ochrony niektórych pomników przyrody⁹.

(dowód: akta kontroli str. 231-280, 550-556)

Obowiązujące w kontrolowanym okresie Studium przyjęło uchwałą Nr VIII/31/2000 Rady Miasta i Gminy Bodzentyn z dnia 27 października 2000 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bodzentyn.

Studium nie było aktualizowane, a zawarte w nim dane nie były zgodne z aktualnymi danymi o lokalnych formach ochrony przyrody Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn. W Studium brak było ustanowionych w terminie późniejszym następujących form ochrony przyrody:

- zespołu przyrodniczo-krajobrazowego – zespołu parkowego o powierzchni 0,34 ha, utworzonego rozporządzeniem Nr 18/2002 Wojewody Świętokrzyskiego w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, położonego w Leśnictwie Sieradowice;
- pomników przyrody: odsłonięcie geologiczne środkowo-dewońskich wapieni (nr RDOŚ 732), klon pospolity (nr RDOŚ 807), grupa drzew olsza czarna (nr RDOŚ 808).

W Studium ujęty był natomiast zlikwidowany obiekt – lipa drobnolistna nr RDOŚ 291, której ochrona została zniesiona na mocy ww. rozporządzenia nr 36/2007 Wojewody Świętokrzyskiego.

W związku z powyższym zapisy Studium nie spełniały wymogu art. 10 ust. 1 pkt 3 i 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁰, zobowiązującego do uwzględnienia w nim uwarunkowań wynikających m.in. ze stanu środowiska, w tym wymogów ochrony przyrody i krajobrazu, występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.

W Studium nie określono położenia lokalnych form ochrony przyrody i zasad ich ochrony.

(dowód: akta kontroli str. 413-421, 594-596)

W okresie objętym kontrolą obowiązywał jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części ulicy Opatowskiej, przyjęty Uchwałą nr I/9/2003 z dnia 29 stycznia 2003 r. Na terenie objętym planem nie występowały obiekty ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 381-402, 584-603)

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż: „*Plan zagospodarowania przestrzennego stanowi uszczegółowienie zapisów zawartych w studium i nie może prowadzić do zmiany kierunków zagospodarowania, w związku z czym aby móc opracowywać miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego trzeba dysponować aktualnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bodzentyn. Początem już wstępne kroki celem zaktualizowania „studium”, jednak zaznaczyć muszę, że jest to dość złożone zadanie, które z pewnością wymaga czasu. Nadmienić muszę, że w obecnej chwili wydawane są decyzje o warunkach zabudowy poprzedzone analizą urbanistyczną, sporządzaną przez uprawnionego architekta urbanistę, a następnie uzgadniane m.in. z RDOŚ.*”

(dowód: akta kontroli str. 519-520)

⁹ Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 239, poz. 3553.

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, ze zm.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą, w obowiązujących regulaminach organizacyjnych Urzędu, żadnej komórce organizacyjnej nie przypisano realizacji zadań związanych z lokalnymi formami ochrony przyrody. Obowiązków w ww. zakresie nie ujęto także w zakresach obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników Urzędu.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „Realizacja zadań ds. lokalnych form ochrony przyrody nie została przypisana żadnej z komórek organizacyjnych w regulaminach organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn z powodu niedopatrzenia. Uchybienie to zostanie usunięte poprzez wprowadzenie nowego regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn z uwzględnieniem realizacji tychże zadań zarządzeniem Burmistrza. Pomimo że zdania te nie zostały formalnie przypisane żadnej z komórek organizacyjnych, wykonywane one były przez inspektora ds. Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej w ramach obowiązków z zakresu kontroli i nadzoru nad jakością ochrony środowiska. Obowiązki w zakresie realizacji zadań ds. lokalnych form ochrony przyrody nie zostały ujęte w zakresie czynności, uprawnień i odpowiedzialności pracowników Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn z uwagi na fakt, iż nie były one uwzględnione również w regulaminie organizacyjnym Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn, będącym podstawą dla ich definiowania. Obowiązki w przedmiotowym zakresie pełni w naszym urzędzie inspektor ds. Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej. W związku z czym zaraz po wprowadzeniu zarządzeniem Burmistrza nowego regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn, zakres obowiązków tego pracownika zostanie uzupełniony o realizację zadań ds. lokalnych form ochrony przyrody.”

(dowód: akta kontroli str. 500-503)

Stosownie do pkt A.3 standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, stanowiących załącznik do Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹¹, zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, należy do zadań własnych gminy. Art. 4 uoop zobowiązuje wprost organy administracji publicznej do dbałości o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym. Organy administracji publicznej są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody.

Zdaniem NIK, fakt nieprzypisania ww. zadań żadnej komórce organizacyjnej oraz żadnemu pracownikowi Urzędu mógł być przyczyną braku lub niepełnej realizacji tych zadań w okresie objętym kontrolą. Nieprzypisanie omawianych zadań było, w ocenie NIK, postępowaniem nierzetelnym, a ustalone procedury kontroli zarządczej, w tym mechanizmy kontroli, nie zapewniały właściwej realizacji zadań w powyższym zakresie.

2. Od 2008 r., tj. przez ostatnie 10 lat, w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie opracowano, wymaganego art. 17 ust. 1 ustawy POŚ, gminnego programu ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 151-229, 381-402)

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn podał w wyjaśnieniach „Jedyny „Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn”, którym dysponuje Urząd sporządzony był na lata 2004-2007 w perspektywie do roku 2011. W efekcie Gmina od 10 lat nie posiada aktualnego programu ochrony środowiska. Ja objąłem Urząd Burmistrza w 2014 r. Ponieważ poprzednie władze nie przykładały do tej kwestii odpowiedniej uwagi, urzędnicy

¹¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.

odpowiedzialni za kwestie ochrony środowiska nie mieli wystarczającej wiedzy w przedmiotowym zakresie. W konsekwencji czego nie sygnalizowali mi konieczności aktualizacji czy też sporządzania „programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn”. Mając na uwadze złożoność problematyki ochrony środowiska, koszty i czas niezbędny do przygotowania wspomnianej dokumentacji obliguję się do usunięcia stwierdzonych uchybień, w możliwie najkrótszym terminie.”.

(dowód: akta kontroli str. 505-507)

3. W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie były sporządzane raporty z wykonania programu ochrony środowiska, o których mowa w art. 18 ust. 2 POŚ.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż *“(...) w Urzędzie Miasta i Gminy w Bodzentynie, dotychczas nie były opracowywane raporty z wykonania programu ochrony środowiska. (...) „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn został uchwalony w 2004 r., czyli długo przed tym jak objąłem stanowisko Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn. Nadmienić muszę, że w obecnej chwili Gmina nie posiada aktualnego Programu Ochrony Środowiska. Mało tego do tej pory nigdy nie opracowywano raportów z jego wykonania. Nigdy też pracownik, który odpowiedzialny jest za kwestie ochrony środowiska na terenie Gminy Bodzentyn nie zgłaszał ani konieczności aktualizacji przedmiotowego programu ani też obowiązku opracowywania z niego raportu. W związku z powyższym nie posiadałem wiedzy o powstałych zaniebdaniach. Jednak dołożyłem wszelkich starań aby zostały one usunięte.”.*

(dowód: akta kontroli str. 504- 507, 523-532)

Zgodnie z art. 18 ust. 2 POŚ, z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie gminy. Po przedstawieniu raportów radzie gminy, są one przekazywane przez organ wykonawczy gminy odpowiednio do organu wykonawczego powiatu.

4. W sprawozdaniach SG-01 za 2015 r. i 2016 r. (w Dziale 2 *Ochrona przyrody i krajobrazu*) wykazano nierzetelne dane, dotyczące liczby lokalnych form ochrony przyrody występujących na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn.

W sprawozdaniach wykazano osiem pomników przyrody zamiast 11, ponadto trzy spośród ośmiu pomników przyrody wykazano nieprawidłowo (dwa modrzewie stanowiące według rozporządzenia nr 5/91 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 grudnia 1991 r. jeden pomnik przyrody zostały wykazane jako dwa pomniki przyrody, grupa drzew olsza czarna została wykazana jako pojedyncze drzewo). W sprawozdaniu wykazano także lipę drobnolistną, która po uszkodzeniu przez wicher została ścięta ok. 2010 r. Natomiast nie wykazano w ogóle trzech innych pomników przyrody, tj.:

- głązu narzutowego (nr RDOŚ 134)
- dwóch głązów narzutowych (nr RDOŚ 135)
- źródła szczelinowego „Burzący stok” (nr RDOŚ 358).

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż *„na terenie gminy Bodzentyn w obecnej chwili jest 11 pomników przyrody, zaś w sprawozdaniu wykazano jedynie osiem. W sprawozdaniu SG 01 nie ujęto następujących form ochrony przyrody:*

1) Głązu narzutowego - nr RDOŚ 134 - Głązy narzutowy Siekierno Podmielowiec. Data utworzenia 1987-10-02.

2) Głązów narzutowych - 2 szt. nr RDOŚ – 135. Data utworzenia 1987-10-02.

3) Źródła szczelinowego „Burzący stok” nr RDOŚ - 358. Data utworzenia 1995-12-18.

Mało tego w przedmiotowym sprawozdaniu pomnik przyrody zapisany w rejestrze RDOŚ pod numerem 292- „modrzewie europejskie szt. 2” został wykazany w dwóch pozycjach jako dwa odrębne drzewa, podczas gdy powinny być one wykazane pod jedną pozycją. Błędy, te wynikały z braku pełnej wiedzy na temat lokalnych form ochrony przyrody. Niemniej jednak zostaną one skorygowane w przyszłości, tj. podczas sporządzania sprawozdania SG 01 za rok bieżący”. (...)” W sprawozdaniach SG–01 za 2015 r. i za

2016 r. w dziale 2 - grupa drzew olsza czarna, nr 808 wg rejestru RDOS, została nieprawidłowo wykazana jako pojedyncze drzewo. Inspektor ds. Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Energetyki, wyjaśnił, iż nie miał on dotychczas wystarczającej wiedzy z zakresu lokalnych form ochrony środowiska z terenu naszej Gminy, co przełożyło się na jakość składanych do GUS sprawozdań SG-01. Przeprowadzana kontrola wykazała szereg zaniedbań, jak wynika z serii otrzymanych pytań, uświadamiając jednocześnie konieczność dokonania wielu działań w zakresie lokalnych form ochrony przyrody. Obliguję się, że dołożę wszelkich starań aby wszelkie ujawnione niedopatrzenia zostały usunięte, zaś informacje dotyczące przedmiotowych obiektów z terenu Gminy Bodzentyn zaktualizowane i w rzetelny sposób przekazywane do GUS.”

(dowód: akta kontroli str. 521-527)

Przekazanie błędnie wypełnionych sprawozdań statystycznych było działaniem nierzetelnym i nielegalnym, podlegającym sankcjom z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej¹².

5. Sprawozdania SG-01 za 2015 r. i za 2016 r. zostały przekazane do GUS przez Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn z opóźnieniem odpowiednio 84 i 20 dni po wymaganym terminie, określonym w załącznikach do rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych i statystyki publicznej na rok 2015 i 2016.

(dowód: akta kontroli str. 373-374)

Inspektor ds. Ochrony Środowiska, Gospodarki Komunalnej i Energetyki w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn, do którego obowiązków należało przygotowanie projektów sprawozdań GUS SG-01, wyjaśnił, iż „sprawozdania zostały przygotowane i przekazane z opóźnieniem z powodu niedopatrzenia i nawału innych zadań związanych z szerokim zakresem obowiązków.”

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „Osobą odpowiedzialną za sporządzenie oraz terminowe przekazywanie do GUS sprawozdania SG-01 jest (...) Inspektor ds. Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Energetyki. Jak wynika z jego wyjaśnień powodem zaistniałych opóźnień było niedopatrzenie wynikające z nawału innych zadań wchodzących w szeroki zakres jego obowiązków. Niemniej jednak pracownik ten został ustnie pouczone o konieczności terminowego wywiązywania się z obowiązków sprawozdawczych, w związku z czym wierzę, że sytuacja ta nie powtórzy się w przyszłości.”

(dowód: akta kontroli str. 497-499, 592-593)

6. W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie opracowano gminnej polityki rozwoju, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dostępny był tylko *Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn* z 2004 r., który nie zawierał pełnych danych o istniejących formach ochrony przyrody, tj. nie doprowadzono do zgodności jego zapisów ze stanem faktycznym.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż ”Z uwagi na trudną sytuację finansową gminy Bodzentyn, a przede wszystkim duże zadłużenie pozostawione przez poprzedni Zarząd Gminy, borykamy się z wieloma problemami, m.in. nie posiadamy w tym momencie pieniędzy na opracowanie Gminnej polityki rozwoju. Z uwagi na powyższe ograniczenia przygotowaliśmy poszczególne dokumenty strategiczne o nieco mniejszym zakresie, które wymagane były podczas ubiegania się o różne dofinansowania.

„(...) Pełnię funkcję Burmistrza od 2014 roku, natomiast *Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn* został przyjęty uchwałą Nr VIII/15/2004 Rady Miasta Bodzentyn z dnia 12 lipca 2004 w sprawie przyjęcia *Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn*. Inspektor ds. Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej, z długoletnim stażem pracy, w ramach swych ogólnych obowiązków zobowiązany był do realizacji zadań w zakresie lokalnych form ochrony przyrody. Nigdy nie zgłaszał potrzeby dokonywania zmian w przedmiotowym „Planie” ani jego aktualizacji, w związku z czym nie miałem dotychczas wiedzy na temat braków, czy też uchybień w tym dokumencie. Zobowiązuję się jednak, że

¹² Dz. U. z 2016 r. poz. 1068, ze zm.

dołożę wszelkich starań aby w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Bodzentyn znalazły się zapisy zgodne ze stanem faktycznym.”

(dowód: akta kontroli str. 514-518, 550-556)

7. Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn nie przedkładał Radzie Miasta i Gminy Bodzentyn oceny aktualności Studium, do czego był zobowiązany przepisami art. 32 ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. W związku z powyższym Rada Gminy nie miała podstaw do podjęcia uchwał w sprawie aktualizacji Studium. W konsekwencji braku aktualizacji ww. Studium, wbrew postanowieniom art. 10 ust. 2 ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, nie zostały określone zasady ochrony przyrody, a zawarte w nim dane nie były zgodne z aktualnymi danymi o lokalnych formach ochrony przyrody, co naruszało art. 10 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił *„Pełnię funkcję Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn pierwszą kadencję, pomimo że do tej pory nie przedkładano Radzie Miasta i Gminy Bodzentyn oceny aktualności „Studium” jestem przekonany, że zanim dobiegnie ona końca obowiązek ten zostanie dopełniony. Na dzień 24.07.2017 r. zaplanowano rozpoczęcie procedury zapytania ofertowego dotyczącego opracowania zaktualizowanego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bodzentyn”. Po wyborze oferenta nastąpi wnikliwa ocena aktualności „Studium”, której wyniki zostaną przedłożone Radzie Miasta i Gminy Bodzentyn.”*

(dowód: akta kontroli str. 507-513)

Ponadto Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn stwierdził, iż *„(...) nie mam wiedzy na temat, dlaczego nie zostały w nim zawarte zasady dotyczące ochrony lokalnych form ochrony przyrody ...a wszelkie zmiany jakie zaszły w przedmiotowym zakresie miały miejsce zanim objąłem funkcję Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn, w związku z czym przyznać muszę, że są one efektem zaniedbań jakich dopuścił się poprzedni władarz naszej Gminy. W trakcie mojej kadencji poczyniłem już pewne kroki celem ich usunięcia, m.in. już w listopadzie zeszłego roku rozpocząłem rozmowy z Dyrektorem Świętokrzyskiego Parku Narodowego odnośnie dokonania koniecznych zmian w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bodzentyn” (...) „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bodzentyn” zostało przyjęte uchwałą Nr VIII/31/2000 Rady Gminy Bodzentyn z dnia 27 października 2000. Ja objąłem funkcję Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn w 2014 r., w związku z czym nie mogę się odnieść do działań mojego poprzednika, ponieważ nie posiadam wiedzy na temat pobudek jakie nim kierowały podczas opracowywania tak istotnych dokumentów i dlatego nie podano pełnej lokalizacji lokalnych form ochrony przyrody.”*

(dowód: akta kontroli str. 413-421, 507-513, 594-596)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W budżecie Miasta i Gminy Bodzentyn (w tym w planach rzeczowo-finansowych) nie ujęto realizacji zadań dotyczących lokalnych form ochrony przyrody.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż *„W planach rzeczowo-finansowych na lata 2015–2017 nie uwzględniono działań dotyczących lokalnych form ochrony przyrody ponieważ istniały i istnieją pilniejsze potrzeby związane z ochroną przyrody na terenie gminy Bodzentyn. Gmina obecnie jest skanalizowana w ok. 44%. Planowane działania dotyczące modernizacji oczyszczalni ścieków dla miasta i gminy wraz z uporządkowaniem gospodarki wodno- ściekowej sprzyjają ochronie środowiska naturalnego. Dla zintensyfikowania rozwoju gminy niezbędny jest dalszy postęp w tym zakresie, dlatego staramy się pozyskać, bądź pozyskaliśmy środki na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez termomodernizację siedmiu budynków gminnych. Przygotowujemy projekt mający na celu ograniczenie emisji CO₂ poprzez aplikowanie do projektu, który dąży do pozyskania dofinansowania na Odnawialne Źródła Energii. Dzięki temu w gminie Bodzentyn będzie można otrzymać dofinansowanie na panele fotowoltaiczne. W następnych planach rzeczowo-finansowych uwzględnione zostaną działania dotyczące lokalnych form ochrony przyrody. (...) W budżecie w latach 2015–2017 nie zapewniono środków na działania dotyczące lokalnych form ochrony przyrody ponieważ nie miały one odzwierciedlenia w planach rzeczowo-finansowych gminy Bodzentyn. Nadmienić należy, że*

gmina boryka się z brakiem płynności finansowej wynikającym z poziomu jej zadłużenia. Jak w większości gmin wysokość subwencji oświatowej nie jest wystarczająca i musimy dopłacać do utrzymania szkół czerpiąc ze środków własnych (rocznie ok. 3 mln zł), co odbywa się kosztem innych zadań, w tym działań dotyczących lokalnych form ochrony przyrody.”

(dowód: akta kontroli str. 527-532)

Ocena cząstkowa

NIK ocenia negatywnie działalność w omawianym zakresie. Nie zapewniono prawnych, organizacyjnych i finansowych warunków dla ochrony przyrody w formie pomników przyrody, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych istniejących na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn.

2. Podejmowanie działań w celu utrzymania pomników przyrody, użytków ekologicznych i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego oraz wydatkowanie środków finansowych na te działania

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Rada Miasta i Gminy Bodzentyn nie podejmowała uchwały o ustanowieniu lub zniesieniu form ochrony przyrody oraz w sprawie zmiany listy obowiązujących zakazów lub granic form ochrony przyrody, takich jak: pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny lub zespół przyrodniczo-krajobrazowy. W związku z powyższym nie była wszczynana procedura, o której mowa w art. 44 uop i Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn nie zgłaszał jakichkolwiek zmian do Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 393-397, 413-421)

W wyniku kontroli stwierdzono, że w uchwale nr VI/29/94 Rady Gminy Bodzentyn z dnia 22 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny nieprawidłowo podano właściciela gruntu, tj. Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Suchedniów, podczas gdy właścicielem gruntu, na którym ustanowiono użytek ekologiczny, były osoby fizyczne.

W ww. sprawie Burmistrz wyjaśnił „Pełnię funkcję Burmistrza od 2014 roku, a przedmiotowa Uchwała Rady Gminy została przyjęta w 1994 r. w związku z czym nie znam przyczyny nieprawidłowego oznaczenia w w/w uchwale właściciela gruntu, na którym powinien znajdować się użytek ekologiczny. (...) Do powstania przedmiotowych nieprawidłowości doszło ponad 23 lata temu, jednocześnie od początku mojej kadencji nigdy żaden z pracowników nie zgłaszał mi problemu nieprawidłowego oznaczenia właściciela gruntu, na którym powinien znajdować się użytek ekologiczny. Z uwagi na fakt, że nie posiadałem wiedzy na temat zaistniałych uchybień nie dążyłem do tej pory do ich sprostowania.”

(dowód: akta kontroli str. 533-539)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie podejmowano działań ochronnych, takich jak zabiegi pielęgnacyjno-zabezpieczające, wobec pomników przyrody i na użytkach ekologicznych, aby dana forma ochrony przyrody zachowała wartości dla których ją utworzono, nie wykonywano również ekspertyz drzew pomnikowych, pomimo istnienia takiej konieczności.

(dowód: akta kontroli str. 397, 450-491, 450-465)

Według dokumentów przedłożonych kontrolerowi, na terenie Gminy Bodzentyn powinno znajdować się 15 form ochrony przyrody. W trakcie oględzin stwierdzono brak jednej lipy (nr RDOŚ 301), wykazywanej w sprawozdaniach SG-01 oraz w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody. Lipa została zniszczona przez wicher około 7 lat temu i po dwóch latach ścięta przez właściciela gruntu. Dopiero w trakcie oględzin stwierdzono ten fakt, a przeprowadzający oględziny zobaczyli tylko pozostałości próchniejącego pnia. W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie posiadano wiedzy na ten temat. W rzeczywistości na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn istnieje 14 lokalnych form ochrony przyrody: jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy, 11 pomników przyrody oraz dwa użytki ekologiczne.

(dowód: akta kontroli str.70-150, 458-469)

W wyniku oględzin stwierdzono, że:

- ✓ 11 z 14 lokalnych form ochrony przyrody istniejących na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn nie zostało oznakowanych przez Urząd Miasta i Gminy tablicami informującymi o nazwie formy ochrony przyrody. Tylko trzy pomniki przyrody: lipa drobnolistna (nr RDOŚ 91), sosna pospolita (nr RDOŚ 337) i dwa modrzewie europejskie (nr RDOŚ 292) były prawidłowo oznakowane.

(dowód: akta kontroli str. 458-469)

- ✓ Dwa drzewa pomniki przyrody – buk pospolity (nr RDOŚ 302) i sosna pospolita (nr RDOŚ 338) posiadały oznaczenie niezgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów tablic¹³.

Przy buku pospolitym opis był nieczytelny i znaczek na zielonym tle z czarnymi literami również nieczytelny, a przy sośnie pospolitej tablica, niezgodna z ww. rozporządzeniem, została ustanowiona przez Zarząd Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.

(dowód: akta kontroli str. 458-469)

- ✓ Oznakowanie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego było również niezgodne z rozporządzeniem w sprawie wzoru tablic. Stanowiła je tablica na żółtym, wyblakłym tle, informująca, iż Zespół znajduje się na terenie Świeradowickiego Parku Krajobrazowego, Nadleśnictwo Suchedniów.

(dowód: akta kontroli str. 452)

- ✓ Żaden z dwóch użytków ekologicznych ustanowionych na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn nie został oznakowany tablicami informującymi o zakazach obowiązujących na ich obszarze zgodnie z ww. rozporządzeniem w sprawie wzorów tablic.

(dowód: akta kontroli str. 455-493)

Pomnik przyrody – odsłonięcie geologiczne środkowo-dewońskich wapieni (nr RDOŚ 732) nie tylko nie było oznakowane. Nie przeprowadzono również prac pielęgnacyjnych celem zachowania i pokazania nietypowej budowy profilu geologicznego Świętomarz-Śniadka i wyeksponowania odsłonięcia. Zgodnie z uchwałą nr IX/38/2000 Rady Miejskiej w Bodzentynie "Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowo-dydaktycznych odsłonięcia wapieni, które pokazywane będzie podczas licznych wycieczek dydaktycznych, ze względu na nietypową budowę profilu geologicznego Świętomarz-Śniadka". Ponadto w uchwale podano, że odsłonięcie położone jest przy ostatnim przystanku ścieżki dydaktycznej „Radkowie–Śniadka”. W trakcie oględzin stwierdzono natomiast, iż ścieżka dydaktyczna nie jest oznakowana. Przeprowadzający oględziny mieli wątpliwości czy znaleźli właściwe odsłonięcie. Pracownik Urzędu potwierdził lokalizację odsłonięcia oznaczając współrzędne położenia działek przy pomocy urządzenia GPS.

(dowód: akta kontroli str. 458-466)

- ✓ Korony drzew (pomników przyrody) były przycinane bez wiedzy i zgody Urzędu Miasta i Gminy w Bodzentynie. Zgodnie z informacją pracownika Urzędu nie dokonano ich zabezpieczenia. Dotyczyło to:

- lipy drobnolistnej (nr RDOŚ 091), rosnącej w centrum Bodzentyna przy kościele rzymsko-katolickim,

- buka pospolitego (nr RDOŚ 302), rosnącego we wsi Śniadka Druga, gm. Bodzentyn.

(dowód: akta kontroli str. 458-468)

- ✓ Na terenie użytku ekologicznego, który według uchwały nr VI/29/94 Rady Gminy w Bodzentynie z dnia 22 grudnia 1994 r. został określony jako zespół parkowy – zadrzewienie powierzchniowe stwierdzono, iż w miejscu tym rośnie grupa olszyn i znajdują się niewykoszone łąki. W trakcie oględzin okazało się, że działki, na których

¹³ Dz. U. Nr 268, poz. 2665.

powinien się znajdować użytek ekologiczny, należą do właścicieli prywatnych, a nie do Skarbu Państwa jak określono w ww. uchwale Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 454-457)

- ✓ Na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego – zespołu parkowego stwierdzono, iż liczba rosnących drzew nie odpowiada opisowi zamieszczonemu w rozporządzeniu nr 18/2002 Wojewody Świątokrzyskiego z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy. Zgodnie z ww. rozporządzeniem zespół winien składać się z 38 drzew: 20 modrzewi, pięciu jesionów, siedmiu klonów, trzech buków, trzech robinii i jednej sosny. Stwierdzono, iż zostało wyciętych siedem modrzewi i dwie robinie, nie znaleziono sosny ani pnia po jej wycięciu. Kierownik Wydziału Urzędu Miasta i Gminy, biorący udział w oględzinach, nie znał daty dokonanych cięć ani przyczyn. W Urzędzie nie było dokumentacji na ten temat. W trakcie oględzin pracownik Urzędu stwierdził, iż musi wystąpić do Nadleśnictwa Suchedniów, właściciela gruntu, aby otrzymać informację dotyczącą przyczyn wycięcia drzew. Średnica ściętych drzew wynosiła od 60 do 80 cm. Pnie po ścięciu były dobrze zachowane.

(dowód: akta kontroli str. 450-453)

W latach 2015–2017 (I półrocze) pracownicy Urzędu nie sporządzali planu wizytacji pomników przyrody i użytków ekologicznych oraz nie prowadzili takich przeglądów. W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie sprawdzano realizacji obowiązujących nakazów i zakazów w odniesieniu do istniejących lokalnych form ochrony przyrody, a do Urzędu nie wpływały informacje o naruszeniu takich zakazów.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn nie występował do innych podmiotów o wykonanie działań na rzecz istniejących lokalnych form ochrony przyrody.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie prowadzono działalności edukacyjnej, jak również nie realizowano działań i kampanii informacyjnych dotyczących ochrony przyrody, w tym lokalnych form ochrony przyrody.

W okresie objętym kontrolą nie było wniosków mieszkańców, organizacji społecznych lub innych podmiotów w kwestii utworzenia lokalnej formy ochrony przyrody, nie odnotowano również konfliktów społecznych związanych z lokalnymi formami przyrody.

W latach 2015–2017 (I półrocze) w dokumentacji Urzędu nie stwierdzono przypadków współpracy z GDOŚ i rdoś w sprawach dotyczących pomników przyrody i użytków ekologicznych.

W latach 2015–2017 (I półrocze) na działania związane z lokalnymi formami ochrony przyrody nie planowano i nie ponoszono wydatków.

(dowód: akta kontroli str. 398-400, 582-583)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. Nie oznakowano lokalnych form ochrony przyrody tablicami informującymi o nazwie formy ochrony przyrody oraz o zakazach obowiązujących na obszarach lub w stosunku do tych form, co naruszało § 2 i § 3 rozporządzenia w sprawie wzorów tablic.

Burmistrz Miasta i Gminy wyjaśnił, że „...w sprawie oznakowania lokalnych form przyrody doszło do licznych niedopatrzeń. Żadna z 14-stu lokalnych form przyrody ustanowionych na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn nie została oznakowana zgodnie z aktualnym Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów tablic (Dz. U. z dnia 21 grudnia 2004 r.) Inspektor ds. Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej, który w ramach swoich ogólnych obowiązków nie zgłaszał konieczności aktualnego oznakowania tablicami urzędowymi zgodnie z aktualnym Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 w sprawie wzorów tablic (Dz. U. z dnia 21 grudnia 2004 r.) Pełnię funkcję Burmistrza od 2014 roku i żaden z pracowników nie zgłaszał mi problemu określenia, kto powinien sprawować nadzór i oznakowanie nad

pomnikiem przyrody Sosna pospolita o nr. 338. Myślę, że jest to uchybienie wynikające z niewiedzy i nadmiaru obowiązków.”.

(dowód: akta kontroli str. 536-539)

W ocenie NIK, oznakowanie lokalnych form ochrony przyrody może być traktowane jako element działań edukacyjnych i informacyjnych. Zgodnie z art. 4 ust. 3 uoop obowiązkiem m.in. organów administracji publicznej jest prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody.

2. Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn nie podjął działań w celu przyjęcia przez Radę Miasta i Gminy Bodzentyn uchwał w sprawie pomników przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych, które doprowadziłyby do zgodności ze stanem faktycznym i obowiązującymi przepisami.

Burmistrz Miasta i Gminy wyjaśnił, że „Art. 44 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 Nr 92, poz.880, ze zm.) zmieniony przez art. 21 pkt 4 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz.U. Nr 92 poz. 753, ze zm.) przyznaje gminom kompetencje dotyczące lokalnych form ochrony przyrody. Jednakże art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie, który stanowi: „Do czasu wejścia w życie aktów prawa miejscowego wydanych na podstawie upoważnień zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc dotychczasowe akty prawa miejscowego”, nie precyzuje terminu w jakim uchwały w sprawie aktualizacji uchwał ustanawiających lokalne formy ochrony przyrody na terenie działania Urzędu mają zostać przyjęte (...).”.

Ponadto stwierdził, że zgodnie z zapisami obecnie obowiązujących aktów ustanawiających „(...) w 8 przypadkach nadzór nad poszczególnymi formami ochrony przyrody sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody, w dwóch przypadkach Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn, natomiast w czterech przypadkach wg Centralnego Rejestru form ochrony istnieje konieczność zmiany przepisów wskazujących sprawującego nadzór, przy czym ...w dwóch przypadkach zapis w aktach ustanawiających wskazujący Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn jako sprawującego nadzór był oczywisty. W myśl art. 44 zmienionego przez art. 21 pkt 4 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz.U. Nr 92 poz. 753, ze zm.) wszelkie obowiązki, w tym również nadzór nad lokalnymi formami ochrony przyrody przejęła Gmina. Dotychczas Urząd się z nich nie wywiązywał, jak wynika z serii wystosowanych pytań. (...) Mimo tego, iż do tej pory nie dokonano wyżej wspomnianych aktualizacji, obliguję się, że w możliwie najkrótszym czasie zostaną one dokonane (...). Po uprzedniej konsultacji z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska projektów uchwał dotyczących przedmiotowych kwestii zostaną one podjęte. Następnie zostanie wystosowane pismo wraz z uaktualnionymi aktami do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska celem skorygowania zaistniałych rozbieżności.”.

(dowód: akta kontroli str. 557-565)

NIK nie kwestionuje, iż do czasu wejścia w życie aktów prawa miejscowego, wydanych na podstawie obowiązujących obecnie przepisów zachowują moc dotychczasowe akty prawa miejscowego ustanawiające lokalne formy ochrony przyrody, jednakże długotrwałe utrzymywanie obowiązywania przepisów dotychczasowych, było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym i skutkowało m.in. niewłaściwym wskazaniem osób nadzorujących lokalne formy ochrony przyrody czy też właścicieli gruntów.

3. Nie prowadzono wizytacji i okresowych przeglądów stanu lokalnych form ochrony przyrody.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, że „Przez okres 20 lat sprawowania władzy przez poprzedniego Burmistrza nie planowano i nie podejmowano żadnych działań w celu zachowania wartości ekologicznych analizowanych obiektów chronionych znajdujących się na terenie Gminy. Nie opracowano żadnych standardów działania w przedmiotowych kwestiach, nie przeprowadzono kontroli stanu lokalnych form ochrony przyrody czy też nie

dbano o odpowiednie ich oznakowanie. Po tak długim czasie stagnacji w przedmiotowym obszarze pracownicy odpowiedzialni za kwestie ochrony tych obiektów nie posiadali wystarczającej wiedzy na temat obowiązków związanych z ochroną lokalnych form ochrony przyrody. W zaistniałej sytuacji poczyniłem już pewne kroki celem skorygowania zaistniałych uchybień. Wystosowane zostało pismo do PGE Dystrybucja S.A. w Skarżysku-Kamiennej informujące o konieczności wcześniejszego zgłaszania i uzgadniania wszelkich prac dotyczących lokalnych form ochrony przyrody z terenu gminy Bodzentyn. Stworzono także zakładkę na stronie Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn, w której przedstawiono wszystkie lokalne formy ochrony przyrody aby uświadomić społeczeństwo nie tylko w kwestii samych walorów przyrodniczych ale także konieczności stosowania się do zakazów mających na celu jak najdłuższe zachowanie obiektów w dobrym stanie. Poza tym w najbliższym czasie zostanie wystosowane pismo do RDOŚ celem wyjaśnienia wszelkich niejasności czy też braków dotyczących lokalnych użytków jakie wystąpiły w rejestrze RDOŚ. Jednocześnie obliguję się, że w miarę możliwości finansowych Gminy, analizowane obiekty zostaną w należyty sposób oznakowane.”.

(dowód: akta kontroli str. 527-532, 553-556)

W sprawie doknanych cięć modrzewi i robinii w Zespole przyrodniczo-krajobrazowym – zespole parkowym, Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, „W wyniku starań pracowników Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn ustalono, że Nadleśniczy Nadleśnictwa Suchedniów 29.08.2007 r. poinformował Wojewódzkiego Konserwatora, że w związku z porywistymi wiatrami służby terenowe usunęły większość modrzewi z Zespołu Parkowego. Drzewa te jesienią 2006 r. zostały rażone piorunem w efekcie czego wykazywały cechy zamierania. (...) Wojewoda Świętokrzyski z uwagi na zaistniałe zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia stwarzanego przez zamierające drzewa uzgadnia wycięcie 4 modrzewi oraz przeprowadzenie czyszczeń (cięć) mających na celu poprawę wyglądu estetycznego Zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

W kwestii robinii akacjowych ustalono z obecnym Nadleśniczym Nadleśnictwa Suchedniów, że zostały one uszkodzone podczas wycinki przedmiotowych modrzewi, w związku z czym wynika konieczność ich usunięcia.

Pozyskane informacje, przedstawione powyżej, jasno wskazują, że wszelkie prace skutkujące wycięciem obiektów ochrony przyrody miały miejsce przed ustawowym przejściem kompetencji w zakresie lokalnych form przyrody przez gminy. Niezrozumiałą jest bezczynność Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w kwestii aktualizacji aktów ustanawiających te formy, szczególnie biorąc pod uwagę, że dysponował on informacjami na ten temat.

Dodatkowo nadmienić pragnę, że dokumenty dotyczące 15 lokalnych form ochrony przyrody zostały skompletowane w trakcie kontroli przeprowadzanej obecnie w Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn. Do tej pory nie otrzymaliśmy z Urzędu Wojewódzkiego żadnej dokumentacji pomimo ustawowego przekazania kompetencji w tym zakresie gmin. Niemniej jednak obliguję się, jak wielokrotnie deklarowałem udzielając wcześniejszych odpowiedzi, że dołożę wszelkich starań aby wszelkie kwestie dotyczące lokalnych form ochrony przyrody z terenu Gminy Bodzentyn zostały w możliwie najkrótszym czasie uporządkowane i zaktualizowane.”.

(dowód: akta kontroli str. 572-581)

4. Nie podejmowano działań dotyczących czynnej ochrony obszarowych form ochrony przyrody oraz konserwatorskiej ochrony pomników przyrody.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, że „Urząd Miasta i Gminy nie podejmował dotąd żadnych działań w sprawie właściwego zachowania lokalnych form ochrony przyrody, nie realizował również zadań dotyczących ochrony lokalnych form określonych w przepisach prawa, w tym w aktach ustanawiających daną lokalną formę ochrony przyrody. Zaniedbania te są efektem sposobu i kierunków zarządzania poprzedniego Burmistrza. Kwestie dotyczące lokalnych form ochrony przyrody nie były przez niego podejmowane w należyty sposób. W konsekwencji czego do dziś pracownicy odpowiedzialni za przedmiotowe zagadnienia nie wywiązywali się ze swoich obowiązków w zakresie lokalnych form ochrony przyrody. Nie zgłaszali także konieczności

podejmowania jakichkolwiek działań w tym zakresie. W związku z powyższym nie miałem wiedzy na temat zaistniałych zaniedbań.

Mało tego w badanym okresie nikt nigdy nie zwracał się od Urzędu celem uzgodnienia możliwości dokonanie koniecznych cięć koron drzew pomników. Ponieważ w trakcie dokonywanych oględzin okazało się że opisanych powyżej prac dokonali energetycy z uwagi na fakt że zagrażały one linii energetycznej biegnącej wzdłuż drogi po jej drugiej stronie, wystosowaliśmy do PGE Dystrybucja S.A. w Skarżysku-Kamiennej pismo informujące o zaistniałym zdarzeniu i konieczności zgłaszania do Urzędu i uzgadniania jakichkolwiek czynności związanych z lokalnymi formami ochrony przyrody. Załączono także wykaz wszystkich tych obiektów zlokalizowanych na terenie gminy Bodzentyn celem ułatwienia ich lokalizacji w przyszłości (...)."

W sprawie niepodjęcia w Urzędzie Miasta i Gminy żadnych działań w celu oznaczenia użytku ekologicznego oraz jego pielęgnacji, Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, że „Inspektor ds. Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej, który w ramach swych ogólnych obowiązków z zakresu kontroli i nadzoru nad jakością ochrony środowiska pełni nadzór nad lokalnymi formami ochrony przyrody nigdy nie zgłaszał konieczności podejmowania działań w celu oznaczenia użytku ekologicznego czy też jego pielęgnacji. W związku z powyższym nie miałem wiedzy na temat zaistniałych w przedmiotowym zakresie uchybień.”

(dowód: akta kontroli str. 533-539)

5. W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn nie prowadzono działalności edukacyjnej, jak również nie realizowano działań i kampanii informacyjnych dotyczących ochrony przyrody, w tym lokalnych form ochrony przyrody.

Burmistrz Miasta i Gminy wyjaśnił „W latach 2015–2017 (I półrocze) Urząd Miasta i Gminy w Bodzentynie nie realizował ukierunkowanych programów i kampanii informacyjnych dotyczących ochrony przyrody, w tym lokalnych wartościowych obiektów chronionych z uwagi na fakt, iż Świętokrzyski Park Narodowy sąsiadujący z Budynek Urzędu, w ramach porozumień zawartych za szkołami prowadzi szeroko pojętą edukację w przedmiotowym zakresie. W związku z powyższym, chcąc uniknąć niepotrzebnej konkurencji, nie powielano zadań wykonywanych przez wyspecjalizowanych pracowników ŚPN”. (...) Urząd Miasta i Gminy w Bodzentynie nie posiada porozumień w sprawie realizacji obowiązków edukacyjnych i informacyjnych w stosunku do lokalnych form ochrony przyrody przez Świętokrzyski Park Narodowy. Współpraca pomiędzy Świętokrzyskim Parkiem Narodowym oraz szkołami z terenu Gminy Bodzentyn nie została sformalizowana. Przedstawiciele wszystkich tych placówek wyrazili chęć współpracy podczas zorganizowanego przez ŚPN spotkania. (...) Świętokrzyski Park Narodowy dysponuje świetnie wyspecjalizowaną kadrą, która przy użyciu niekonwencjonalnych form nauczania środowiskowego, jaką z pewnością są zajęcia przeprowadzane w terenie, nie tylko uświadamia miejscową społeczność w zakresie ochrony przyrody ale przede wszystkim pobudza ją do aktywnych działań w tym obszarze. W 2016 r. wszystkie szkoły z terenu Gminy Bodzentyn wzięły udział projekcie edukacyjnym „Poznaję i chronię własne dziedzictwo przyrodnicze”, w ramach którego przeprowadzono cykl wycieczek edukacyjno – przyrodniczo – krajoznawczych dla uczniów szkół z gmin graniczących z ŚPN. W ramach akcji jej uczestnicy uzyskali m.in. ogólną wiedzę z zakresu lokalnych form ochrony przyrody, w tym również na temat obowiązujących zakazów i nakazów obowiązujących w stosunku do nich. Nie jest to jednorazowe działanie, choćby z uwagi na fakt że również w tym roku projekt ten jest kontynuowany. Świętokrzyski Park Narodowy nie przedkładał dotychczas informacji na temat przedmiotowych szkoleń do Urzędu Miasta i Gminy w Bodzentynie. Jednak są one ogólnodostępne na stronie internetowej ŚPN.”

(dowód: akta kontroli str. 553-556,604-608)

Zgodnie z art. 4 ust. 3 uoop obowiązkiem m.in. organów administracji publicznej jest prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody. Zaniechanie prowadzenia działalności edukacyjnej przez Burmistrza było działaniem nierzetelnym.

6. W Urzędzie Miasta i Gminy Bodzentyn brak było wiedzy o liczbie faktycznie istniejących lokalnych form ochrony przyrody na terenie gminy.

Przykładowo, przez około 7 lat wykazywano lipę drobnolistną, która została uszkodzona podczas wichury. Lipa pozostawała w ewidencji Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn, była wykazywana w sprawozdaniach do GUS, w bazie RDOŚ i Centralnym Rejestrze. Urząd Miasta i Gminy do chwili oględzin NIK nie posiadał wiedzy, iż lipa została usunięta.

Z kolei odsłonięcie geologiczne nie było oczyszczane powierzchniowo, a ponieważ nie było oznakowane, kontrolujący mieli trudności w zidentyfikowaniu jego lokalizacji. Według celu określonego w uchwale, konieczne było jego zachowanie ze względów naukowo-dydaktycznych. Odsłonięcie miało być pokazywane podczas wycieczek dydaktycznych, ze względu na nietypową budowę profilu geologicznego Świętomarz-Śniadka. W Urzędzie Miasta i Gminy nie posiadano wiedzy, kto wyznaczył przywołaną w uchwale ścieżkę dydaktyczną i jakie były jej założenia. W trakcie kontroli ustalono, iż ścieżkę wyznaczyły Świętokrzyskie i Nadnidziańskie Parki Krajobrazowe.

(dowód: akta kontroli str. 458-469)

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „(...) lipa drobnolistna nr ewidencyjny 301, utworzona dnia 12.08.1993 r. istnieje zarówno w ewidencji Urzędu Miasta i Gminy w Bodzentynie, jak również w rejestrach RDOŚ i CFROP. Była również wykazywana w sprawozdaniach SG 01 do GUS. Dopiero w trakcie oględzin przeprowadzonych przez NIK w dniu 18 lipca 2017 r. stwierdzono, iż przedmiotowa lipa nie istnieje. Jak wynika z wyjaśnień okolicznych mieszkańców, około 7 lat temu została uszkodzona przez wichurę, a następnie wycięta. Pracownicy Urzędu nie mieli wiedzy na temat, ponieważ do tej pory nie przeprowadzono wizytacji ani też nigdy nie wpłynęła do nas taka informacja. Z powodu niepełnej wiedzy w zakresie lokalnych form ochrony przyrody dotychczas nie wystąpiono do Rady Miasta i Gminy Bodzentyn o zniesienie przedmiotowego pomnika przyrody, czego efektem są nieprawidłowości wykazywane w sprawozdaniu SG 01 składanym do GUS.”

(dowód: akta kontroli str. 527-532)

7. Nie zapewniono środków na działania związane z ochroną lokalnych form ochrony przyrody, pomimo istniejących potrzeb w tym zakresie.

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „W planach rzeczowo-finansowych na lata 2015–2017 nie uwzględniono działań dotyczących lokalnych form ochrony przyrody ponieważ istniały i istnieją pilniejsze potrzeby związane z ochroną przyrody na terenie gminy Bodzentyn. Gmina obecnie jest skanalizowana w ok. 44%. Planowane działania dotyczące modernizacji oczyszczalni ścieków dla miasta i gminy wraz z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej sprzyjają ochronie środowiska naturalnego. Dla zintensyfikowania rozwoju gminy niezbędny jest dalszy postęp w tym zakresie, dlatego staramy się pozyskać, bądź pozyskaliśmy środki na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez termomodernizację siedmiu budynków gminnych. Przygotowujemy projekt mający na celu ograniczenie emisji CO₂ poprzez aplikowanie do projektu, który dąży do pozyskania dofinansowania na Odnawialne Źródła Energii. Dzięki temu w gminie Bodzentyn będzie można otrzymać dofinansowanie na panele fotowoltaiczne. W następnych planach rzeczowo- finansowych uwzględnione zostaną działania dotyczące lokalnych form ochrony przyrody”. (...) „W budżecie w latach 2015–2017 nie zapewniono środków na działania dotyczące lokalnych form ochrony przyrody ponieważ nie miały one odzwierciedlenia w planach rzeczowo- finansowych gminy Bodzentyn. Nadmienić należy, że gmina boryka się z brakiem płynności finansowej wynikającym z poziomu jej zadłużenia. Jak w większości gmin wysokość subwencji oświatowej nie jest wystarczająca i musimy dopłacać do utrzymania szkół czerpiąc ze środków własnych (rocznie ok. 3 mln zł), co odbywa się kosztem innych zadań, w tym działań dotyczących lokalnych form ochrony przyrody”.

Ponadto Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „(...) nigdy dotąd pracownik odpowiedzialny za kwestie lokalnych form ochrony przyrody z terenu Gminy Bodzentyn nie zgłaszał konieczności dokonywania jakichkolwiek działań w przedmiotowym zakresie, ani tym bardziej konieczności wygospodarowania środków na ten cel. Ponieważ nie miał wiedzy na temat obowiązków będących w zakresie kompetencji gminy również nie dostrzegają potrzeby ani możliwości pozyskania środków z WFOŚiGW w Kielcach na działania związane z ochroną lokalnych form ochrony przyrody.

W toku przeprowadzanej kontroli wskazano nie tylko szereg zaniedbań w przedmiotowym obszarze, ale przede wszystkim kierunek działań celem ich wyeliminowania. Wszelkie wskazówki są dla mnie niezwykle cenne i z pewnością wykorzystam je w przyszłości, choćby w kwestii pozyskania środków z WFOŚiGW w Kielcach na działania związane z ochroną lokalnych form ochrony przyrody z terenu Gminy Bodzentyn.”

(dowód: akta kontroli str. 527-532, 604-608)

W myśl art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym¹⁴ zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy ochrony środowiska i przyrody.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W trakcie oględzin stwierdzono, iż we wsi Wzdół Rządowy, gmina Bodzentyn wokół kapliczki (krzyża) rzymsko-katolickiego pochodzącego z 1881 r. rosną trzy modrzewie. Ochroną pomnikową objęto natomiast tylko dwa z nich (nr RDOŚ 292). Zdaniem NIK wszystkie trzy modrzewie winny być uznane za pomnik przyrody, aby zapobiec zniszczeniu walorów estetycznych i kulturowych tego miejsca.

(dowód: akta kontroli str. 481-484)

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „Pomnik przyrody o nr. 292 składający się z dwóch modrzewi europejskich został przyjęty za czasów poprzedniego wóldarza rozporządzeniem Wojewody Kieleckiego z dnia 4 grudnia 1991r. o nr. 5/91. W związku z tym Urząd Miasta i Gminy Bodzentyn nie posiadał wiedzy na temat uznania tylko dwóch z spośród trzech modrzewi za pomnik przyrody, jednak biorąc pod uwagę, że najprawdopodobniej wszystkie trzy modrzewie zostały posadzone wokół kapliczki w tym samym czasie podejmę odpowiednie kroki w celu uznania trzeciego modrzewia za pomnik przyrody”.

(dowód: akta kontroli str. 543-545)

2. Zdaniem NIK, wskazane jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, która umożliwiłaby ocenę, czy użytek ekologiczny, określony w uchwale nr VI/29/94 Rady Gminy w Bodzentynie jako zespół parkowy – zadrzewienie powierzchniowe, spełnia wymogi zasługujące na ochronę i ma znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.

(dowód: akta kontroli str. 454-457)

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn wyjaśnił, iż „W możliwie najbliższym terminie planujemy sporządzić ekspertyzę przyrodniczą mającą na celu weryfikację i porównanie rzeczywistego stanu w terenie z uchwałami ustanawiającymi lokalne formy ochrony przyrody. W dniu 30.08.2017 Kierownik Referatu Budowlano Inwestycyjnego, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn przeprowadził rozmowę w przedmiotowych kwestiach z pracownikiem RDOŚ odpowiedzialnym za ewidencję lokalnych form przyrody. W wyniku czego ustalono dalszy tryb postępowania celem unormowania zaistniałej sytuacji, w tym również wzajemną wymianę informacji. Dodatkowo 30.08.2017 r. zwróciliśmy się z oficjalnym wnioskiem do RDOŚ o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie, którego kopia stanowi załącznik do niniejszej odpowiedzi. Mało tego w wyniku przeprowadzonych rozmów ustalono, że prawdopodobnie informacje przedstawione w CRFOP są efektem błędu firmy przeprowadzającej ewidencję lokalnych form ochrony przyrody na zlecenie GDOŚ. Z dokumentacji którą dysponuje RDOŚ wynika, że przedmiotowy użytek ekologiczny został błędnie wrysowany na mapach, w związku z czym na załączniku graficznym pokrywa się on z Zespołem Przyrodniczo-Krajobrazowym, czego dowodem są załączone fotografie tych dokumentów.

¹⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 446, ze zm.

Reasumując, jak wynika z powyższych wyjaśnień koniecznym jest przeprowadzenie dogłębnej weryfikacji rzeczywistego stanu lokalnych form ochrony przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Bodzentyn. Jeżeli okaże się, że uchwała się zdezaktualizowała i w rzeczywistości nie ma czego chronić wystąpimy do RDOŚ o konsultację i dokonamy aktualizacji aktów, aby ochronie podlegały odpowiednie obiekty.”

(dowód: akta kontroli str. 572--581)

3. W związku z tym, że niektóre spośród lokalnych form ochrony przyrody położone są na terenie innych obszarowych form ochrony przyrody, o wyższym reżimie ochronnym, konieczne jest, zdaniem NIK, nawiązanie współpracy z organami odpowiedzialnymi za ich funkcjonowanie celem właściwej ochrony obu form, w tym m.in. dla właściwej prezentacji odsłonięcia geologicznego.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia postępowanie Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn ze względu na dopuszczenie do zaniechania działań na rzecz zachowania lokalnych form ochrony przyrody na terenie gminy.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, wnosi o:

- 1) sporządzenie gminnego programu ochrony środowiska;
- 2) sporządzanie i przedkładanie Radzie Miasta i Gminy Bodzentyn oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym wskazanie koniecznych zmian wynikających z istniejącego stanu faktycznego i prawnego w zakresie lokalnych form ochrony przyrody;
- 3) poprawne i terminowe sporządzanie sprawozdań SG-01;
- 4) zgodne z przepisami prawa oznakowanie pomników przyrody i użytków ekologicznych;
- 5) prowadzenie prac pielęgnacyjnych i zabezpieczających lokalne formy ochrony przyrody;
- 6) ustalenie potrzeb w zakresie niezbędnych prac dla utrzymania w dobrym stanie lokalnych form ochrony przyrody na terenie gminy oraz zapewnienie w budżecie środków na wydatki z tym związane;
- 7) przygotowanie projektów uchwał Rady Miasta i Gminy Bodzentyn w sprawie pomników przyrody, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytków ekologicznych zawierających m.in.:
 - prawidłowe wskazanie nadzorującego daną lokalną formę ochrony przyrody;
 - prawidłowe wskazanie właściciela terenu,
 - zniesienie nieistniejącej formy ochrony – lipa drobnolistna nr RDOŚ 301;
 - prawidłowe określenie składu gatunkowego i ilościowego drzewostanu na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.
- 8) nawiązanie współpracy z innymi organami ochrony przyrody oraz jednostkami zarządzającymi terenami, na których położone są lokalne formy ochrony przyrody, w tym m.in. w sprawie właściwej prezentacji odsłonięcia geologicznego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 28 września 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Dyrektor
Departamentu Środowiska

z up.

Teresa Warchałowska
Wicedyrektor

Kontroler
Władysława Siekierska-Szarejko
gł. specjalista kp.